

Goede ervaringen in Duitsland met Amerikaans systeem Zeug ondersteunen met bijvoeding biggen

Tekst en beeld: Rob van Ginneken

De technische resultaten zijn in de varkenshouderij explosief gestegen de afgelopen twintig jaar. De volgende stappen in de zoektocht naar een hoger rendement in de kraamstal, zullen gezocht moeten worden in hulpmiddelen omdat een zeug fysiek aan haar plafond zit. Er zijn simpelweg niet meer beschikbare spenen. Om dit te compenseren werd in Duitsland eind 2008 Supp-Le-Mate geïntroduceerd. Een bijvoederingsmethode voor biggen, die de melkproductie bij zeugen verhoogt.

Met enkel een idee toog Duitser Ulrich Börries eind 2008 naar Eurotier in Hannover. Als producent van startvoeders voor biggen was Börries in contact gekomen met Soppe Systems in Amerika, producenten van het Supp-Le-Mate systeem. Overtuigd van het potentieel van het systeem maar zonder tastbaar resultaat op Europese grond, probeerde hij op Eurotier varkenshouders te interesseren voor het systeem. Nu, april 2010, lijkt Börries zijn gelijk te behalen. Deze maand verwacht hij de 4.000e cup te installeren en is hij inmiddels ook in België en Groot-Brittannië actief.

Ondersteuning zeug

Aan een schatting van het aantal bedrijven waar inmiddels een Supp-Le-Mate systeem draait, durft Börries zich niet te wagen. "Veel varkenshouders pakken het voorzichtig aan en

Een geïnstalleerde cup. Aansluiting van de toe- en doorvoerleiding aan de cup gebeurt met een simpel clicksysteem.

laten niet meteen alle kraamhokken voorzien van een cup. Dat komt daarna, als ze overtuigd zijn van de werking van het systeem." De 'cups' waar Börries op doelt zijn kleine ronde kunststof bakjes die in de hoek van het kraamhok staan, met in het midden een drinknippeltje. Een klein tikje tegen de nippel volstaat om het bakje vol te laten lopen met melk (Supp-Le-Milk). Waar melkverstrekking in de kraamstal vaak gebaseerd is op het bijvoeren van biggen, claimt Supp-Le-Mate juist de zeug te onder-

steunen. Door alle spenen van de zeug te benutten, wordt het uier meer geprikkeld. Deze prikkels zorgen voor meer aanmaak van oxytocine, het hormoon dat de melkproductie stimuleert. En daar zit de winst, aldus Börries.

Een big moet 2 à 3 minuten zuigen bij de zeug om gedurende 10 tot 30 seconden melk te kunnen drinken. Een zwakkere big heeft daar de energie niet voor en zodoende wordt het uier te weinig gestimuleerd wat consequenties heeft voor de melkproductie van de zeug.

"Biggen zijn sterker, uniformiteit is beter"

Wilfried Gerdess runt in Lorup, Nedersaksen (Duitsland) een gesloten varkensbedrijf met 230 Danbred-zeugen. Op de thuislocatie staan de zeugen, afmesten gebeurt op een andere locatie. Met 14,1 gespeende biggen per worp en gemiddeld 16 levend geboren biggen mag het bedrijf met recht hoogproductief genoemd worden. De hoge productie was voor Gerdess de aanleiding om te investeren in het Supp-Le-Mate systeem. Het vierweken-systeem wat Gerdess hanteert, biedt geen ruimte voor pleegzeugen. Overige systemen heeft hij wel onderzocht, maar konden hem niet bekoren. "Ik wil de volledige capaci-

teit van de zeug benutten", aldus Gerdess. "Daarnaast wil ik de big zo min mogelijk verplaatsen." Om die redenen worden biggen tot de tweede dag verlegd en krijgen dan Supp-Le-Milk bijgevoerd.

Omdat het Supp-Le-Mate systeem nog betrekkelijk nieuw was, voorzag Gerdess in eerste instantie 18 kraamhokken van een cup. Nu, een jaar later, zijn reeds alle 52 kraamhokken voorzien. Hoewel hij het niet met cijfers kan staven, onderschrijft Gerdess de stelling dat de kwaliteit van de tomen omhoog gaat. "De uniformiteit van de tomen

is zeker beter en de biggen zijn sterker." Sinds de ingebruikname van het Supp-Le-Mate systeem is zijn percentage uitval in de kraamhokken gedaald tot onder de 10 %.

"Speengewicht met 0,5 kg gestegen"

Op het bedrijf van Wolfgang Hüsing in Emsburen (D) werkt men sinds juli 2009 met Supp-Le-Mate. 72 kraamhokken van het 280 zeugen (Topigs 20) tellende bedrijf zijn uitgerust met een cup. Opmerkelijk is dat deze stal is voorzien van een dubbel circuit met ieder 36 cups. "De totale lengte was te groot om met één circuit af te kunnen." De varkenshouder hanteert een driewekensysteem, wat soms een overlap tussen de beide circuits veroorzaakt. "Op dat moment voeren we de jongste groep met de gieter bij."

Cijfermatig lijkt Supp-Le-Mate vruchten af te werpen bij Hüsing. "Het speengewicht is met 0,5 kg gestegen sinds afgelopen

zomer." Voor de installatie varieerde het aantal gespeende biggen per worp tussen de 12 en de 12,5. Nu ligt het gemiddelde op 13,3 gespeende biggen per worp. Daarnaast heeft de ondernemer ook resultaat geboekt op het gebied van vruchtbaarheid. Het percentage herdekkingen is gedaald van 10 naar 7 %.

In eerste instantie wordt het kwartier niet meer leeggezogen wat het gevaar op mastitis verhoogt. In een later stadium worden spenen onbruikbaar en daalt de algehele melkproductie, wat zijn weerslag heeft op de toom in zijn totaliteit. Met Supp-Le-Mate hebben biggen continu de beschikking over melk.

Om met name de zwakkere biggen naar de cup te lokken raadt Börries wel aan om, zeker net na de geboorte, te 'drenchen'. Door deze biggen regelmatig een kleine hoeveelheid melk rechtstreeks in de bek te spuiten, raken ze niet ondervoed en kennen de biggen daarnaast de smaak van de melk wat ze eerder naar de cup leidt.

Lengte systeem

Een andere kracht van het systeem is de eenvoud van de installatie. Op de centrale gang staat een reservoir waarin de melk wordt opgeslagen. Ook de pomp is daar gestueerd. Opmerkelijk is dat de pomp niet constant draait. Doordat de melk eerst naar het verst gelegen kraamhok wordt gepompt - waar ook de diameter van de slang verandert - ontstaat er een overhevelingseffect. De melk komt onder lage druk (circa vier liter per minuut) in de cup en de aanzuigende werking van de overige cups zorgt voor doorstroming. Het gevaar van uitzakkende melk wordt voorkomen doordat de pomp 20 minuten per uur draait. Daarnaast wordt de melk elke dag ververs. Afhankelijk van de indeling van de kraamstal kan een reservoir één of twee circuits bedienen.

Een punt van aandacht bij het gebruik van melksupplementen is de hygiëne. Een goede

reiniging is van essentieel belang omdat melkresten een voedingsbodem zijn voor bacteriën. Bij Supp-Le-Mate wordt de reiniging centraal geregisseerd. Één keer per dag dient het systeem gereinigd te worden. Het omzetten van enkele kranen volstaat om spoelwater met een druk van 2 à 3 bar door de leidingen te pompen. Een handeling die zo'n twintig minuten vergt, is de ervaring van Börries. Naast het reservoir met melk is een bus met reinigingsmiddel geplaatst. Het advies is om dagelijks een alkalisch reinigingsmiddel te gebruiken en periodiek een zuur. In de praktijk wordt met zuur gereinigd in een periode dat een kraamstal leegstaat. Indien dat niet mogelijk is, kunnen alle nippels met een eenvoudig dopje afgesloten worden zodat de biggen niet aan het zuur kunnen komen. Dat ze tijdens de dagelijkse reiniging wel gewoon kunnen drinken, mag over het algemeen geen probleem zijn mits de dosering maar juist is.

Niet het aantal cups of de grootte van het reservoir is de beperkende factor van het systeem, maar de lengte van de leiding. Bij een lengte meer dan 180 meter koelt het water tijdens de reiniging te veel af waardoor het systeem niet goed meer wordt gereinigd.

Basis moet goed zijn

Erik Laeremans bracht in zijn functie als bedrijfsadviseur van Theeuwes-Moonen Mengvoeders al uit Baarle-Hertog diverse Nederlandse en Belgische klanten in contact met Ulrich Börries. Hij ziet voornamelijk voordelen voor hoogproductieve bedrijven. Toch benadrukt hij dat de basis in de kraamstal goed moet zijn. "De voeding van de zeug moet 100 %

Porcilis PCV het

enige geregistreerde

1 SHOT circo vaccin dat
22 weken lang beschermt

1 SHOT

2 ML

3 WEKEN

Porcilis PCV: 1 shot van 2 ml
vanaf 3 weken leeftijd

④ DE INZET VAN PORCILIS PCV WORDT ONDERSTEUND MET RESPIG: HET DIAGNOSTISCH- EN MONITORINGSSYSTEEM VAN INTERVET VOOR VARKENSBEDRIJVEN. VRAAG UW DIERENARTS OM INFORMATIE.

Samenstelling: Per ml: Porcine circovirus type 2 ORF2 subunit antigen: ≥ 4,5 log₁₀ ELISA eenheden. Doordier: Varken. Indicatie: Actieve immunisatie van varkens om de viruslast in bloed en lymfatisch weefsel te verminderen en om sterfte en gewichtsafname geassocieerd met PCV2-infectie gedurende de vleesvarkensperiode te verminderen. Aanvang van de immuniteit: 2 weken. Duur van de immuniteit: 22 weken. Toediening: Intramusculair. Dosering: Laag tot gemiddeld antilichaam niveau. 1-shot: 1 injectie (2ml) op 3 weken leeftijd. Hoog antilichaam niveau. 2-shot: De eerste injectie (2 ml) kan gegeven worden op een leeftijd van 3 dagen, met een tweede injectie (2 ml) 2-3 weken later. Contra-indicaties: Geen. Waarschuwing: Raadpleeg in geval van accidentele injectie onmiddellijk een arts. Bijwerkingen: Voorbijgaande lokale reacties, systemische overgevoelheidsreacties, verhoging van de lichaamstemperatuur en afname van de groei snelheid kunnen voorkomen. Wachtijd: 0 dagen. REG NL 102344 UDD. Voor overige informatie, zie bijsluiter.

Intervet/Schering-Plough Animal Health
Postbus 50
5830 AB Boxmeer
Tel: 0485 587652
Fax: 0485 587653
www.intervet.nl

Het zenuwcentrum van supp-le-mate: een reservoir en pomp zijn geplaatst in de centrale gang.

in orde zijn voordat er aan supplementatie-systemen gedacht moet worden. Maar voor hoogproductieve bedrijven die meer dan 14 levend geboren biggen per zeug hebben, is het een goed alternatief om de ketting sterker te maken. Een ketting is zo sterk als de zwakste schakel, en lichte biggen zijn op hoogproductieve bedrijven vaak de zwakste schakel.”

Ulrich Börries bestrijdt dat Supp-Le-Mate enkel past bij hoogproductieve bedrijven. “Het systeem is in Amerika ontworpen en in de praktijk gebracht. Ondanks dat bedrijven daar op technisch gebied minder resultaat behalen, blijft er al 18 jaar vraag naar het systeem.” Dat Supp-Le-Mate een toegevoegde waarde heeft voor hoogproductieve bedrijven is een bijkomend voordeel, stelt Börries. “Met de gedachte om het ondereind van de toom op te krikken en zo het speengewicht te verhogen,

is men begonnen dit systeem te ontwikkelen. Het vermindert niet alleen uitval in de kraamstal, maar heeft ook invloed op de kwaliteit van de toom.” Laeremans kan zich ook vinden in die stelling. “Het speengewicht van de toom neemt toe. Enerzijds omdat er meer biggen gespeend worden, anderzijds omdat de individuele biggen zwaarder zijn.”

Volgens Börries is uit onderzoek gebleken dat biggen die opgefokt zijn met Supp-Le-Milk bij spenen 1,6 kg zwaarder zijn in vergelijking met biggen die geen extra melk tot hun beschikking hebben gehad. Om dat resultaat te bewerkstelligen wordt onder meer een dosering geadviseerd van 300 gram Supp-Le-Milk per big, verdeeld over de gehele kraamstalperiode. Naast het aanbieden van Supp-Le-Milk adviseert Börries ook om vanaf dag zeven na de geboorte tot vijf dagen na het spenen een kwalitatief hoogwaardig prestarter te verstrekken. Cumulatief zal de big in die periode ongeveer 1 kilogram krachtvoer opnemen.

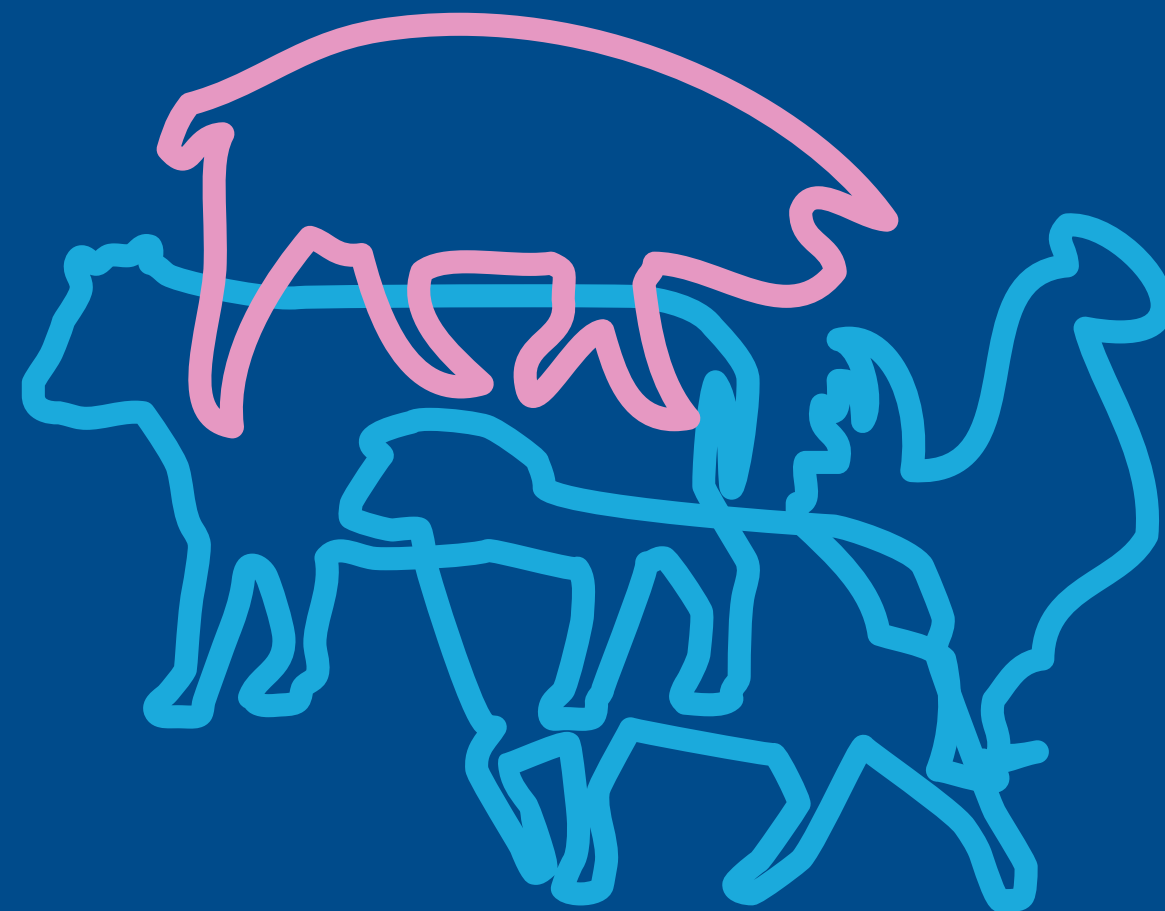
De hogere voerkosten voor de verstrekking van melkpoeder en kwalitatief hoogwaardig krachtvoer hoeven geen struikelblok te zijn. Een rekenvoorbeeld wijst uit dat de terugverdiendtijd kort is, namelijk iets meer dan een jaar. De aanschafkosten bedragen daarbij 100 euro per kraamhok. Van grote invloed op de terugverdiendtijd is de toename van het speengewicht. De veronderstelde 1,6 kg toename kan binnenkort bevestigd worden als proefbedrijf Sterksel resultaten publiceert van hun onderzoek naar het verstrekken van melk tijdens de zoogperiode.

Meer voordelen

Daarnaast zijn er op andere gebieden voordelen. Doordat de uier optimaal benut wordt, neemt de kans op mastitis af. Zo verspilt de zeug geen kostbare energie, wat ten goede komt aan de conditie. Ook op dierwelzijn zijn er pluspunten te noemen. Zo hoeven er minder biggen overgelegd te worden omdat er voldoende voeding ter beschikking is. Rangordegevechten en de daarmee gepaard gaande energieverpilling worden flink verminderd. Door het continue aanbod van melk hoeven biggen ook niet meer op zoek te gaan naar de spenen, wat het risico op doodliggen vermindert.

Toch wil Laeremans benadrukken dat Supp-Le-Mate slechts een hulpmiddel is. “Het succes valt of staat met een goede voeding in de kraamstal en goed biestmanagement in de eerste 24 uur na de geboorte.” Buiten de kwalitatieve verbetering van de toom stelt Börries dat er meer voordelen zijn die wat minder makkelijk met cijfers te staven zijn. “Varkenshouders die al langer met het systeem werken, constateren een verbetering van de vruchtbaarheid bij de zeugen. Gemiddeld praten ze over 1,5 dag eerder bronstig dan voorheen” Het wijst erop dat de hormoonhuishouding beter geregeld is. Om dat concreet te maken heeft Börries de samenwerking gezocht met de Universiteit van Kiel. Samen gaan ze onderzoeken wat de effecten zijn van extra melkverstrekking via Supp-Le-Mate tijdens de zoogperiode. De uitslagen worden later dit jaar verwacht.

Transforming livestock production

Aandacht voor de zuigende biggen:

- ▶ Baycox® voorkomt coccidiose
- ▶ Baytril® behandelt diarree
- ▶ Glutellac® Piglet voor de stabilisatie van de water- en electrolytenbalans

Spreek erover met uw dierenarts!

Bayer heeft al meer dan 100 jaar een wereldwijde ervaring in het uitvinden van vernieuwende en wetenschappelijk onderbouwde veterinaire producten om landbouwhuisdieren te beschermen en om de opbrengsten en winstgevendheid van landbouwers te verhogen.

Magi-MaXX:
“Explosieve groei met minder voer”

Maximaal rendement, middels proeven bewezen:
XX Maximale groei:

vleesvarkens	>1 kg/dag
biggen	>400 gr/dag

XX Scherpere voederconversie

NIEUW: MAGI-MAXX
kijk op vitelia.nl

natuurlijk vitaal

T: 0478 - 578 111 E: voeders@vitelia.nl I: www.vitelia.nl